

До
Членовете на Научно жури
СА „Димитър А. Ценов“
катедра “Финанси и кредит”
Свищов

Р Е Ц Е Н З И Я

от проф. д-р Румяна Лилова (научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (Финанси)”, **член на научно жури** в процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в СА „Д. А. Ценов” – Свищов на докторант Галя Павлова Георгиева

Изготвил рецензията: проф. д-р Румяна Лилова

Автор на дисертационния труд: Галя Павлова Георгиева

Тема на дисертационния труд: Ефективност на европейското финансиране в България

Докторска програма: „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (Финанси)”

Основане за представяне на рецензията: Заповед на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов № 923/2.10.2017 г.

I. Общо представяне на дисертационния труд

1. Предмет, обект и цел на изследването

За обект на разработката се дефинира европейското финансиране в България. За предмет на изследването се определят инструментите за ефективно и рационално управление на средствата, предоставени от ЕС. На тази основа, отчитайки очертаните в дисертационния труд зависимости между целите и потребностите на националната икономика, направените инвестиции и реализираните резултати по отношение подобряване на социално-икономическия живот в страната, се предлагат ефективни решения за оптимизиране управлението на средствата, предоставени от ЕС, особено в условия на следкризисни години и недостиг на национални ресурси, т.е. обосновава се дефинираната в научната разработка цел, като следствие от което аргументирано са изведени конкретните задачи и е прецизирана методологията на изследването.

2. Обем

Общият обем на дисертационния труд е 260 стандартни страници в т.ч. въведение, изложение в три глави, заключение, списък на цитираната и използвана литература и четири приложения в обем от 10 страници. Основният текст е в обем от 250 страници и в него са включени 25 таблици, 90 фигури и 144 литературни, интернет и нормативни източници. Към автореферата е приложена декларация за оригиналност на дисертационния труд.

3. Структура

Структурата на дисертационния труд е класическа, отразява обекта, предмета, целта и задачите на изследването и представлява добра основа за тяхното постигане. Точно е формулирана изследователската теза, която намира израз в твърдението, че „Европейското финансиране е значим фактор за икономическия растеж на България, а неговата ефективност е резултат от рационалното управление на средствата по оперативните програми на ЕС и формулирането на адекватни национални приоритети и решения за постигане на икономическа конвергенция“ (с. 5) и коректно отразява съдържанието и основните приноси моменти в дисертационния труд.

Ефективността на европейското финансиране в България е тема с подчертана актуалност, научна и приложна насоченост. В тази връзка значимостта на изследването е защитена чрез виждането на автора, че през последните години европейското финансиране се утвърждава като основен инструмент за осъществяване на множество икономически и социални политики, за премахване на концептуалните различия между страните-членки на ЕС, което го превръща в ключов финансов източник в условия на недостиг на ресурси. В конкретика отражение в научното изследване намират:

- Теоретичните и финансово-бюджетни аспекти на европейското финансиране. Изведен е обобщен и многоаспектен профил на европейското финансиране, характеризирани и аргументирани е необходимостта и ролята му в развитието на страните-членки на ЕС. Представени са основните структурни елементи на европейския бюджет, които го отличават от националния, като е очертано мястото и ролята на европейското финансиране във финансовата система на ЕС. Извършен е задълбочен преглед на основните инструменти на европейското финансиране, което дава основание да се открие неговото значение за развитието на Общността. Още по-силно е подчертана ролята на обекта, чрез представяне и анализ на основните стратегически

документи, регламентиращи обхвата и целите на европейското финансиране.

- Влиянието на европейското финансиране в България. В Глава втора се стеснява обхватът на изследването, като вниманието се концентрира върху практическите параметри и състоянието на европейското финансиране в България. Очертани са основните приоритети на оперативните програми и е извършен емпиричен анализ на усвояемостта и управлението на средствата от ЕС. Като логично продължение на изследването в практически аспект с помощта на регресионен анализ е оценено влиянието на европейското финансиране върху икономическото развитие на българските региони. Селектирани са основните участници при усвояването на европейското финансиране в страната и са анализирани тенденциите при разпределението на средства по ОП.

- Оценката на ефективността на европейското финансиране в България. В третата част на разработката, на основата на инструментариума на анкетно проучване, е извършена обективна оценка на ефективността на европейското финансиране сред селектираните групи бенефициенти. Получените резултати позволяват да се установят нагласите и да се изведат основните проблеми при кандидатстването, усвояването и управлението на европейските средства. Като логичен завършек на изследването и на база приложение на инструментариума на SWOT анализа са представени положителните и отрицателни ефекти на европейското финансиране в България, като са установени допълнителните възможности и рискове пред страната през втория програмен период. Изведените автори решения и резултати съдействат за повишаване ефективността на европейското финансиране в България през настоящия програмен период.

4. Литература

В дисертационния труд авторът е използвал широка база от литературни източници на български, английски език и източници от Интернет (общо 144 литературни, нормативни, статистически и интернет източници). Следователно докторантката стъпва на богат и разнообразен набор от литературни източници и емпирични данни, които в дисертацията са ползвани добросъвестно и коректно са цитирани.

5. Приложения

Към дисертационния труд има четири приложения, свързани с проблематиката в основното изложение, в това число и разработена авторова анкетна карта, доказваща автентичността на изследването.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

1. Преценка на актуалността и разработеността на изследвания в дисертацията научен проблем

През последното десетилетие нарастващата конкурентна икономическа среда отправи редица предизвикателства пред Република България, която премина през значителни икономически, социални и демографски промени. В тази връзка като член на ЕС, страната разполага с всички предпоставки, за да преодолее основните икономически дисбаланси, както и да достигне средноевропейските нива на развитие. Важно значение в анализираният направление има европейското финансиране, което представлява източник на допълнителни ресурси, допринасящи за извършването на необходимите реформи, за целево инвестиране в общозначими сфери на икономиката, генериращи по-висок растеж и по-добър жизнен стандарт в страната. На тази основа въпросите, свързани ефективността на европейското финансиране в България, представляват интерес както за държавата и европейските институции, така и за бенефициентите на средства от ЕС. Следователно изследването и избраната от докторантката тема са не само актуални, но и пряко свързани с основните приоритети на 21-ви век.

Дисертационният труд отговаря на основните изисквания за качествена научна разработка и съдържа всички необходими реквизити. В основното изложение са застъпени както теоретически, така и емпирични и практико-приложни аспекти. Разработката впечатлява с подчертано авторово присъствие и компетентни авторови анализи, коментари, обобщения и заключения. Докторантката е тествала приложимостта на анализиранияте подходи с подходящ инструментариум.

2. Мнение за езика, обема и инструментариума на дисертационния труд

Анализираните от докторантката въпроси изискват наличие на добра теоретическа подготовка, познаване на българската практика в областта на европейското финансиране, умело интерпретиране на емпирично доказани връзки и зависимости, правилно избрани методи на изследване. В тази връзка следва да се подчертае фактът, че използваният в разработката език (стил) показва, че авторът притежава добра специализирана подготовка, доказана чрез аргументирани изводи и теоретични обобщения. Резултатите от научното изследване са оформени и представени разбираемо, логично и прецизно.

Обемът на дисертационния труд е оптимален и балансиран по отношение на структурата.

Използваният инструментариум в научното изследване се основава на класическите научни методи – системен, структурен и сравнителен анализ, индукция и дедукция, графичен метод, емпирични и статистически методи, регресионен анализ. Получените крайни резултати и изведените препоръки се базират на инструментите на анкетното проучване и SWOT анализ.

3. Мнение доколко авторефератът отразява точно и пълно труда

Авторефератът е съставен на база структурата и съдържанието на дисертационния труд и напълно отразява замисъла и съдържанието на изследването. В структурно отношение отговаря на основните стандарти за съставяне на автореферат на дисертационен труд.

4. Публикации по темата на дисертационния труд

Докторантът има пет публикации, пряко свързани с темата на дисертационния труд – една студия, една статия и три доклада. Студията и статията са публикувани в Годишен алманах „Научни изследвания на докторанти на СА „Д. А. Ценов – Свищов“. Ръкописите им са обсъдени на заседания на катедра „Финанси и кредит“ и са рецензирани от утвърдени във финансовата област специалисти. Докладите са презентирани пред участниците в проведени в гр. Свищов и в гр. Бургас (БСУ) конференции.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

1. Наличие на нови научни идеи и резултати с мнение за тяхната значимост

Внимателното запознаване със структурата и съдържанието на дисертационния труд дава основание някои от положителните моменти в разработката да бъдат систематизирани в следните насоки:

П ъ р в о. На основата на задълбочено теоретично изследване докторантката обосновава и доразвива основните теоретични постановки и емпирични изследвания относно европейското финансиране.

В т о р о. Аргументирано и точно докторантката надгражда основните понятия и синтезира обобщен и многоаспектен профил на европейското финансиране. Висока положителна оценка заслужава авторовата дефиниция на понятието „европейско финансиране“ и неговото надграждане от гледна точка на договорите за създаването и

функционирането на ЕС и органите, заети в управлението на паричните средства.

Т р е т о. Аргументирано и задълбочено, на основата на коректни емпирични данни и специално подбран за целта инструментариум от десет финансово-икономически показатели, докторантката анализира и оценява зависимостта между целите и потребностите на националната икономика, направените инвестиции и реализираните резултати по отношение подобряване на социално-икономическия живот в страната. Направената критична оценка на измеренията и фактическите резултати от анализа дават основание на автора да заключи, че „европейското финансиране е значим фактор, оказващ влияние върху социално-икономическия живот на страната“ (с. 239).

Ч е т в ъ р т о. Обосновано, на основата на регресионен анализ, е изследвана и доказана зависимостта между европейското финансиране и постигнатото от регионите в страната икономическо развитие, като еднозначно се доказва, че получените средства по линията на европейското финансиране пряко влияят върху икономическото им състояние.

П е т о. В практико-приложен аспект, на база проведено анкетно проучване сред селектирани пет основни групи бенефициенти на европейски средства, е извършена обективна оценка на ефективността на европейското финансиране. Оценени са нагласите и са изведени основните проблеми при кандидатстването, усвояването и управлението на европейските средства.

Ш е с т о. С помощта на SWOT анализа и на база получените резултати от анкетното проучване са очертани положителните и отрицателни ефекти от европейското финансиране в България, като са изведени допълнителните възможности и рискове пред страната ни през втория програмен период.

С е д м о. Докторантката извежда реални стратегически препоръки, които биха могли да се използват от всички звена в процеса на управлението на европейските средства, с цел повишаване ефективността на европейското финансиране в България през настоящия програмен период.

Анализът на положителните страни на дисертационния труд потвърждава убеждението, че научното изследване е посветено на интересна и актуална тема. Резултатите от разработката могат да намерят директно приложение при управлението на европейските средства, с цел постигане на по-добри и ефективни резултати.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

Направената оценка на дисертационния труд на тема: „Ефективност на европейското финансиране в България“ дава основание да се направи заключението, че той отговаря на посочените в чл. 32, ал. 1 и ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Стопанска академия изисквания. Във формулираните изводи докторантката посочва: „Въз основа на получените резултати са направени препоръки, които биха могли да се използват от всички участници в процеса по управление на европейските средства, с цел повишаване на ефективността на европейското финансиране в България през настоящия програмен период“ (с. 239). Възниква въпросът: „Дейността на кои от участниците в процеса по управление на европейските средства трябва да претърпи промени, за да се постигне по-голяма ефективност за българската икономика през настоящия период – бенефициенти, управляващи органи или други участници, и защо?“.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Разработеният задълбочено и представен за рецензиране дисертационен труд на тема: „Ефективност на европейското финансиране в България“ отговаря на утвърдените за написване на научно изследване с цел придобиване на образователната и научна степен „доктор“ стандарти. Докторант Галя Павлова Георгиева доказва в изложението на разработката уменията точно да изяснява теоретични постановки, да анализира емпирични данни, да прави аргументирани изводи и обосновани предложения, които пряко корелират с изведената изследователска теза.

Високата научна и практико-приложна стойност на разработката, нейната актуалност, прецизният анализ, аргументираните изводи и обобщения ми дават основание да предложа на членовете на уважаемото Научно жури да дадем своя положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (Финанси)“ на Галя Павлова Георгиева.

Свищов, октомври, 2017 г.

Рецензент:.....
(Проф. д-р Румяна Лилова)